

A bírálóbizottság értékelése

Kiss Viktória értekezésének témája a bronzkor első ezer évének magyarországi története. A korszak vizsgálatába komplex módon beépítette az elmúlt két évtizedben bekövetkezett paradigmaváltás eredményeit, így a multidiszciplináris megközelítést, az anyag- és földtudományok modern módszereinek széleskörű alkalmazását. Emellett arra is kísérletet tett, hogy a hazai eredményeket a tágabb, eurázsiai térség kutatási kontextusába illessze és új kutatási irányokat határozzon meg. Az értekezés alapját közel 30 lelőhely, több száz kora- és középső bronzkori zárt temetkezésének síregyüttese képezte, melyeket a Jelölt és a hozzá kapcsolódó kutatócsoportok új szemlélettel vizsgáltak.

Az értekezés új tudományos eredményei:

- Bioapatit alapú ^{14}C keltezési módszer helyi adaptálása és fejlesztése, együttműködésben a Lendület Mobilitás Kutatócsoporttal.
- Új módszer kidolgozása a hamvasztott csontanyag ^{14}C elemzésére, az ATOMKI-val közösen.
- A kora és középső bronzkor abszolút kronológiájának pontosítása 150 új méréssel, mely alapvetően járult hozzá a bronzkor társadalmi eseményeinek, vándorlásainak és cserekereskedelmének időrendi tisztázásához.
- A korszak fémművességének vizsgálata során az első önbronzból készült tárgyak azonosítása a kisapostagi kultúra Balatonakaliban feltárt sírjában.
- A kisapostagi kultúra fémbeszerzési útvonalainak vizsgálatával Erdély–Dunántúl–Németország kapcsolati lánc rekonstrukciója.
- A bronzkori társadalmak mobilitásáról alkotott korábbi kép megváltoztatása komplex régészeti, archeogenetikai és izotópkémiai elemzésekkel és egy heterogén temetkezési közösség kimutatása.
- Bronzkori egyéni sorsok, háztartások vizsgálatának mikrotörténeti rekonstrukciója, melyek a korszak hazai kutatásában egyedülállóak.
- A korszak négy rétegből álló társadalmi szerkezetének rekonstrukciója a régészeti és biorégészeti adatok alapján, az elittől az alávetettekig.
- Régészeti adatbázis létrehozása a hagyományos régészeti anyagfeldolgozások, archeogenetikai és izotóp vizsgálatok, technológiai és nyersanyag elemzések eredményeiből, mely kiindulópontot nyújthat a további új szemléletű kutatásokhoz.

Kiss Viktória új szemléletet és megújuló módszertant hozó munkásságának, széleskörű együttműködésekben végzett kutatásainak, valamint más programok eredményeinek integrálása révén látványosan átalakult és teljesen új nézőpontokkal bővült a magyarországi kora- és középső bronzkorról korábban kialakított kép. Az értekezés hatalmas információs bázisra és imponáló szakirodalomra építve, enciklopédikus, ugyanakkor közérthető áttekintést nyújt a magyarországi bronzkori régészet utolsó húsz évének eredményeiről. A Jelölt nemzetközi szinten is jól látható, színvonalas kutatási tevékenységet végez; nagyon sokat tett azért, hogy a hazai bronzkor kutatás egyenrangú félként kapcsolódjon az európai régészettudomány vezető iskoláihoz. További érdeme, hogy a Lendület Mobilitás majd Bázis projektek vezetőjeként egy innovatív, többgenerációs kutatói közösséget, szellemi műhelyt hozott létre a Kr. e. második évezred első felének történetének vizsgálatára.

A Bírálóbizottság javasolja, hogy az opponensek véleményében elhangzott kritikai észrevételeket építse be az értekezés kéziratából készülő tervezett kötetbe. Hasonlóképpen javasolja, hogy hangsúlyozza a tervezett kötetben saját és a magyarországi kutatások eredményeit.

A bíráló bizottság a téziseket elfogadja.